

ГУМАННИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ МІСЬКОГО АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Що робить архітектуру гуманною? За умовчанням всі розуміють значення слова «гуманний, гуманістичний», проте як із цим розумінням сутності поняття на ділі? Згідно з словниково-довідниковою літературою, бути гуманним означає не завдавати страждань людині наскільки це можливо. Здавалося б, що архітектура, а особливо міське середовище створене саме для того, аби бути гуманним, не лише не завдавати шкоди людині, своєму основному користувачеві, але навпаки – полегшувати життя, робити його більш зручним та комфортним.

Заглиблення в коріння аспекту гуманності в архітектурі дозволяє констатувати той факт, що на її рівень впливає низка чинників, в основі яких лежить один фундаментальний – орієнтація на потреби людини. При цьому, доволі часто гуманність та естетика суперечать одне одному. І тут варто чітко усвідомити в яких випадках можна йти на компроміс. Чи можна вважати гуманною архітектуру транспортних вузлів, позбавлених пандусів, ескалаторів, достатньої кількості сидячих місць в залах очікування, читабельної навігації, доступних безкоштовних (або доступних за умови наявності квитка) вбиралень? Очевидно, що ні. До прикладу, усі вище зазначені характеристики, на превеликий жаль, стосуються залізничного вокзалу столичного міста Київ (рис. 1).

Рисунок 1 – Не гуманний спуск
в західний підземний перехід
залізничного вокзалу м. Київ

Взагалі, якщо подивитися на питання гуманності в архітектурному середовищі ширше, зазирнути яка ситуація закордоном, то виявляється, що відома тріада Вітрувія «Користь, Міцність, Краса» і по сьогодні не втрачає своєї актуальності, адже саме користь (гуманність) стоїть саме на першому місці. Яким би прекрасним не був проект вокзалу з естетичної точки зору, якщо він не пристосований для зручного користування пасажиром – його естетика нівелюється. Саме тому, в розвинених країнах світу в питаннях проектування будівель і споруд утилітарного призначення на перший план виходять аспекти гуманності.

Тому можна побачити як поєднуються аеропорти із станціями метро, швидкісними станціями залізничного сполучення та ін. При цьому, гармонійність та образ споруди загалом не зникає, він існує, просто залежить від нагального – гуманного.

Гуманність архітектурного міського простору так само «вимірюється» своєю привітністю до людини, яка проявляється на всіх рівнях масштабу від обсягу площ зелених насаджень міста загалом до встановлення якісного вуличного освітлення та упорядження прибудинкової території житлового будинку. Доволі часто, методи забезпечення гуманності міського простору не потребують значних витрат. Так, з серпня 2017 року частина Контрактової площі та вул. Сагайдачного в м.Києві стали пішохідними. Чи потребувало це додаткових коштів – вірогідно що ні, єдине що потрібно – бажання зробити місто комфортним, громадський тиск, обґрунтування затребуваної вимоги та воля з боку влади.

Для забезпечення гуманності архітектури міського середовища, надзвичайно важливо, в першу чергу, тримати фокус на потребах людини, залучивши при цьому широке коло фахівців. Корисним може слугувати популярний сьогодні метод «Дизайн мислення (Design-Thinking)», який пропагує гуманність в підходах до створення будь чого. Останні тенденції світу архітектури та урбаністики актуалізують важливість, окрім профільних класичних ВУЗів, міждисциплінарних досліджень міського середовища, де разом з архітекторами співпрацювали б психологи, соціологи, історики, урбаністи, економісти та медики. Так, наприклад, в Швейцарії на базі університету ETH Zürich (Eidgenössische Technische Hochschule), який займає п'яту сходинку в світовому рейтингу архітектурних ВУЗів світу, створено Urban Think-Tank (U-TT) – міждисциплінарну дослідницьку студію (interdisciplinary design practice). Студія досліджує проблематику країн третього світу, зокрема, і завдяки широкому колу професіоналів різних галузей пропонує вирішення гострих соціальних проблем, в архітектурній площині в тому числі. В Росії існує «Институт «Стрелка». В Україні також існує міждисциплінарна школа урбаністичних студій – CANactions. Нещодавно відкрилась Харківська Школа Архітектури, яка теж працюватиме у форматі міждисциплінарних досліджень. Окрім організацій інституціональної форми існує велика кількість громадських ініціатив та організацій, які займаються дослідженнями міських просторів (Urban Forms Center, URBAN бібліотека, Либідь Є, urban curators, МістоДія CityMaking, МістоСад та ін.).